

El Institut Maria Espinal de Barcelona planta cara als prejudicis a través de l'art i la paraula sota la supervisió de la nostra companya Carmen Sanjuán Pertusa.

1. Introducció i Context

L'alumnat de 1r de Batxillerat va transformar material d'un sol ús de fusta i embolcalls de pantalles tàctils en un arbre: una instal·lació artística d'impacte social que convidava a reflexionar sobre la normalització de l'insult i la urgència de la Comunicació No Violenta (CNV).

En una societat on la crispació i la desqualificació semblen guanyar terreny en el debat públic, l'aula es converteix en l'espai idoni per a sembrar la llavor del canvi. Així ho va demostrar l'alumnat de 1r de Batxillerat del Institut Maria Espinal de Barcelona, que va dur a terme una potent acció pedagògica i artística sota el títol: "Crítica social: Stop a l'arbre de la ignomínia".

Basada en els principis de la Comunicació No Violenta, l'autoconeixement i la crítica social, l'activitat es va fixar com a gran objectiu crear consciència sobre els prejudicis i generar grups de concòrdia. Per a aconseguir-ho, els joves han visibilitzat aquestes etiquetes invisibles —o "llufes"— que sovint es col·loquen sistemàticament, limitant el potencial de les persones i deteriorant la convivència.

2. Objectius de la proposta

- **Promoure la Comunicació No Violenta (CNV):** Crear consciència sobre l'impacte dels prejudicis i generar grups de concòrdia i respecte mutu.
- **Visibilitzar les etiquetes socials:** Destapar les "llufes" o etiquetes invisibles que es col·loquen sistemàticament, limitant el potencial de les persones i deteriorant la convivència.
- **Fomentar l'esperit crític i el benestar:** Desenvolupar competències clau per a la ciutadania global, la mirada inclusiva, l'autoestima i la defensa dels Drets Humans.
- **Impulsar el treball cooperatiu i la sostenibilitat:** Unir l'expressió plàstica, el disseny tecnològic i el reciclatge de materials.

3. Metodologia i Desenvolupament: Del debat a l'acció transformadora

El projecte s'ha dissenyat com un procés cooperatiu i transversal que connecta les àrees de Disseny, Llengües, Ciències Socials i Tutoria, dividit en tres sessions principals:

● Sessió 1 i 2: Disseny i estructura (Àrea de Disseny)

- Construcció de l'estructura d'un arbre imaginari utilitzant exclusivament material de rebuig (fusta i embolcalls de pantalles tàctils).

- Creació de la simbologia del projecte: disseny de la base de les etiquetes (buides i il·lustrades) mitjançant programari lliure vectorial.

● Sessió 3: Desarmar l'insult institucionalitzat i debat (en col·laboració amb la Tutoria de tots els grups de Batxillerat).

- Debat reflexiu sota el títol "L'ús de l'insult com a forma de debat públic". Una dinàmica de menor a major escala (de petits grups al gran grup) per a analitzar com la demagògia i l'agressió verbal s'han normalitzat en la cultura actual, connectant els pensaments automàtics amb els comentaris destructius.
- Treball de camp i buidatge d'insults que evidencien realitats diàries. Es va realitzar una primera classificació de les ofenses en 5 eixos clau: identitat sexual, diversitat funcional, interculturalitat, estereotips de gènere i situació socioeconòmica. La gran acció de visibilitat va ser la plasmació de les paraules en les etiquetes dissenyades, utilitzant tipografies de gran format per a garantir l'impacte visual a distància.

4. Resultats i Impacte

El resultat va ser doble:

- **Artístic:** Un imponent i acolorit "Arbre de la ignomínia" on les fulles són les etiquetes que exposen de manera impactant les paraules que ofenen.
- **Impacte comunitari:** L'acció ha tocat la fibra de la comunitat educativa, transformant l'espai físic de l'institut en un punt de reflexió activa sobre la violència verbal.

5. Conclusions

La experiència del Institut Maria Espinal demostra que l'art i l'educació crítica són les millors eines pedagògiques per a:

- Desmuntar els prejudicis des de la base adolescent.
- Passar del debat teòric a una acció transformadora real.
- Construir una societat més empàtica, cohesionada i inclusiva a través de la gestió emocional i el respecte als Drets Humans.